

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

24 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte
judecători

GORDILĂ Nicolae
CATAN Liliana
COVALENCO Elena
DIACONU Iurie
GUZUN Ion

judecând, în ședință fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Cătălin Scutelnic și de către avocatul Andrei Mațco în numele părții vătămate, Igor Lazăr, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2017, în cauza penală în privința lui

PANAGUȚA Alexandru XXXXX,
născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Instanța de fond: 11.07.2013-23.03.2016;

Instanța de apel: 21.04.2016-10.11.2017;

Instanța de recurs: 02.03.2018-24.04.2018.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 23 martie 2016, Panaguța Al. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis și cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 ani.

Măsura preventivă - obligarea în scris de a nu părăsi țara stabilită în privința lui Panaguța Al., a fost menținută până la intrarea sentinței în vigoare.

Acțiunea civilă înaintată de partea civilă Lazăr Ig., a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a se pronunța în acest sens, prima instanță a constatat că, Panaguța Al. urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor alte persoane prin înșelăciune și abuz de

încredere avute față de partea-vătămată Lazăr Ig., înșelându-l pe ultimul că are nevoie de sume bănești pentru a achita unele datorii avute față de alte persoane, ajutorării unor rude de ale sale pentru plecarea peste hotarele Republicii Moldova, precum și inițierii unei afaceri avantajoase, l-a convins pe ultimul ca acesta să-i împrumute sume bănești.

Drept urmare, Panaguța Al., în continuarea acțiunilor sale infracționale, în timp ce se afla în locuința cet. Certan A., situată pe XXXXX, a primit și a însușit de la partea vătămată Lazăr Ig. la data de 28.10.2009 suma de 6500 euro, pentru ce în aceeași zi, în vederea camuflării acțiunilor sale infracționale, a întocmit pe numele lui Lazăr Ig., procură generală pe automobilul personal de model „BMW - 325 CI” cu n/î „XXXXX”.

Tot Panaguța Al., în vederea realizării scopului său infracțional, aflându-se în locuința sus menționată, a primit și a însușit de la Lazăr Ig., la data de 16.12.2009 suma de 7800 euro, iar la data de 16.05.2010 suma de 21000 euro.

Ulterior, Panaguța Al., cunoscând că datorează părții-vătămate Lazăr Ig., sume bănești și că drept gaj a lăsat acestuia din urmă automobilul personal de model „BMW - 325 CI” cu n/î „XXXXX”, a înstrăinat automobilul respectiv cet. Șamardin S., întocmind la notar pe numele acestuia o altă procură cu drept de înstrăinare a mijlocului de transport sus menționat. Ca rezultat al acțiunilor sale, inculpatul Panaguța Al., i-a cauzat părții vătămate Lazăr Ig., un prejudiciu material în sumă totală de 35300 euro, care conform cursului oficial al Băncii Naționale a Republicii Moldova constituie suma de 578353,35 lei.

Pe baza stării de fapt expuse supra, instanța a constatat că, Panaguța Al., prin acțiunile sale infracționale intenționate, a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, *escrocheria* adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către partea vătămată Lazăr Ig., de Panaguța Al. și de avocata Bînzari L. în numele inculpatului.

3.1. Partea vătămată a solicitat casarea parțială a sentinței din motivul blândeții pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri conform ordinii stabilite pentru prima instanță și a-l recunoaște culpabil pe Panaguța Al. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu stabilirea pedepsei principale sub formă de închisoare pe un termen mai mare decât cel la care a fost condamnat.

În argumentarea apelului partea vătămată a indicat următoarele circumstanțe:

- sentința este prea blândă în partea stabilirii pedepsei;
- în cadrul examinării cauzei penale s-a deconspirat faptul că automobilul inculpatului a fost gajat de către Panaguța Al. la data de 06 aprilie 2009, în folosul IM OMF „Microinvest” SRL, nr. CAS110.08G2 în scopul garantării restituirii împrumutului, plății dobânzii și a altor sume aferente împrumutului. Neonorându-și condițiile contractuale, IM OMF „Microinvest” SRL la acționat pe Panaguța Al. în judecată solicitând instanței, transmiterea silită în posesia IM OMF „Microinvest” SRL pentru comercializare ulterioare în condițiile legii a autoturismului menționat. La data de 08 iunie 2011, prin hotărârea instanței a fost admisă cererea IM OMF „Microinvest” SRL.

- cu toate că din data de 06 aprilie 2009 automobilul respectiv era gajat IM OMF „Microinvest” SRL, Panaguța Al. 1-a gajat și părții vătămate la data de 20 octombrie 2009 și ulterior 1-a înstrăinat altei persoane. Despre faptul că automobilul era gajat nu a cunoscut nici el și nici Șamardin S., deoarece Panaguța Al. a ascuns faptul dat.

- instanța corect a apreciat circumstanțele de fapt și de drept, calificând acțiunile lui Panaguța Al. în baza art.190 alin. (5) Cod penal, însă, nu este de acord cu modul de individualizare a pedepsei și mărimea acesteia, întrucât este nemotivat de blândă și astfel sentința în cauză este posibilă casării în partea stabilirii pedepsei;

- instanța de fond nu a ținut cont la justa valoare de gravitatea/seriozitatea infracțiunii săvârșite de Panaguța Al., care la momentul comiterii ei potrivit art. 16 alin. (5) era deosebit de gravă;

- la fel, nu s-a ținut cont de circumstanțe, urmările și motivul infracțiunii comise care însușind sumele de bani de la partea vătămată s-a îmbogățit fără justa cauză;

- nu s-a ținut cont și de faptul că inculpatul nu este angajat în câmpul muncii, a dus un mod de viață vulnerabil continuând să însușească ilicit și de la alte persoane sume de bani fiind pentru acesta o îndeletnicire, fiind permanent implicat în activități distractive cu tente amorale, care indică la faptul că acesta este socialmente periculos pentru societate, ceea ce impune izolarea lui pe perioadă cât mai îndelungată de timp, deoarece altfel prin punerea rapidă în libertate a lui Panaguța Al. ultimul va afecta negativ membrii societății.

3.2. Inculpatul Panaguța Al. a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința sa, menționând în cerere următoarele:

- sentința este ilegală și neîntemeiată, deoarece prima instanță s-a limitat doar la citarea declarațiilor părții vătămate Lazăr Ig. și martorilor acuzării Iachim P., Certan A., Erhan S., Lazar M., Șamardin S., fără a da o apreciere întemeiată acestora;

- au fost respinse în totalitate declarațiile date de către dânsul și argumentele prezentate în combaterea învinuirii aduse, limitându-se la aceea că ar fi o tactică de apărare și tendință de eschivare la răspundere penală, fără însă a argumenta netemeinicia lor, ori a indica prin care alte probe declarațiile lui se combat;

- instanța de fond nu a motivat în ce au constat acțiunile abuzive de încredere ale inculpatului față de Lazăr Ig.;

- nu s-a motivat în ce a constat calificativul de înșelăciune în acțiunile față de Lazăr Ig. și nu a motivat de ce nu au fost reținute argumentele că la 28.10.2009 a împrumutat de la Lazăr Ig. suma de 5000 euro, dar diferența de 1500 euro constituia dobânda la această sumă.

- deși Lazăr Ig. nu recunoaște faptul că acorda împrumut cu dobândă și că în recipisa din 28.10.2009 suma de 6500 euro constituie suma real împrumutată de 5000 euro și dobânda de 1500 euro, chiar soția acestuia Lazar M. a recunoscut că soțul ei acorda împrumut cu dobândă;

- la fel martorii Panaguța D. și Certan A. au confirmat că Lazăr Ig. acordă împrumuturi doar cu dobândă, că aceasta reprezintă o afacere pentru el.

- nu i-a spus niciodată că intenționează să pornească vre-o afacere. In general, el cu dânsul discuta doar despre sumele împrumutate și dobânzi;

- a văzut că nu mai are bani destui ca să-i întoarcă datoria și dobânzile, i-a propus lui Lazăr Ig. un teren de pământ din sat. Cojușna. Lazăr Ig. a vrut să-l i-a, însă nu s-au înțeles în privința prețului. Lazăr Ig. îl aprecia la un preț mai mic. I-a propus și un subsol din mun. Chișinău, dar nu s-a putut ajunge la o înțelegere cu celălalt proprietar al subsolului;

- în afară de sumele transmise lui Lazăr Ig. cu titlu de dobândă până în luna aprilie 2010, i-a mai transmis și alte sume de bani, de 1250 euro, de 10.000 lei până la depunerea plângerii la poliție.

3.3. Avocata Bînzari L., acționînd în numele inculpatului, a solicitat casarea sentinței de condamnare și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, în temeiul căreia inculpatul Panaguța Al. să fie achitat pe motivul lipsei în acțiunile acestuia a componentei de infracțiune de escrocherie.

În argumentarea celor solicitate, s-au invocat următoarele:

- sentința de condamnare este ilegală și neîntemeiată, deoarece instanța nu a motivat în ce anume au constat acțiunile abuzive de încredere ale lui Panaguța Al. față de Lazăr Ig., și nu a motivat (contrar prevederilor art. 27, 101, 384, Cod de procedură penală) de ce nu a reținut argumentele apărării în sensul combaterii acestui calificativ, în situația în care, până la data de 28.10.2009, Panaguța Al. și Lazăr Ig. se cunoșteau doar ca consăteni, efectiv unul cunoștea despre existența celuilalt și invers, însă nimic mai mult decât atât.

- instanța nu a motivat în ce a constat calificativul de înșelăciune în acțiunile lui Panaguța Al. față de Lazăr Ig., și nu a motivat (contrar prevederilor art.27, 101, 384, 394 Cod de procedură penală) de ce nu a reținut argumentele apărării în sensul combaterii acestui calificativ al infracțiunii imputate lui Panaguța Al. în situația în care, cu referire la împrumutul din 28.10.2009, însăși Lazăr Ig. în declarațiile date în ședința de judecată declară că Iachim P. i-a zis că Panaguța Al. l-a întrebat dacă cunoaște vre-o persoană care i-ar putea împrumuta niște bani. El a căzut de acord să-i împrumut, dar cu condiția ca să-i garanteze împrumutul. Pe 28.10.2009 au mers împreună la notar și la cerința lui Lazăr Ig., au perfectat o procură generală pe automobilul de model „BMW 325 CI” cu n/î „ST QO 005”, care îi aparținea cu drept de proprietate personală lui Panaguța Al.

- partea acuzării l-a învinuit pe Panaguța Al. că acesta ar fi lăsat o procură generală lui Lazăr Ig. asupra automobilului de model „BMW 325 CI” cu n/î „XXXXX”, însă Panaguța Al. a avut în proprietate automobilul de model BMW 325 CI cu n/î ST QO 005 și nu cu n/î XXXXX. Ar fi fost vorba de înșelăciune din partea lui Panaguța Al. dacă ar fi instituit gaj pe un bun ce nu-i aparține, însă, gaj nu a fost instituit, automobilul era proprietatea lui la data de 28.10.2009, Lazăr Ig. nu a manifestat niciun interes față de acest automobil.

- deși Lazăr Ig. nu recunoaște faptul că acorda împrumuturi cu dobândă și că în recipisa din 28.10.2009 suma de 6500 euro constituie suma real împrumutată lui Panaguța Al., urmează a fi apreciat critic aceste declarații, or, chiar soția acestuia Lazăr

M. a recunoscut că soțul ei acorda împrumuturi cu dobândă. La fel, martorii Panaguța D. și Certan A. au confirmat că Lazăr Ig. acordă împrumuturi doar cu dobândă, că aceasta reprezintă o afacere pentru el.

- la fel, urmează a se reține faptul că declarațiile lui Panaguța Al. nu au fost combătute prin alte probe;

- instanța de fond nu a reținut declarațiile martorului Panaguța D., care confirmă versiunea inculpatului că partea vătămată acorda bani cu dobândă.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2017, apelul părții vătămate a fost respins, ca nefondat, iar apelurile părții apărării au fost admise, cu casarea integrală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit căreia Panaguța Al., învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, a fost achitat, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată a fost lăsată fără soluționare.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a consemnat următoarele:

În urma cercetării probelor, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, veridicității și coroborării lor, instanța de apel a ajuns la conchiderea că, prima instanță a analizat unilateral cumulul de probe și eronat a adoptat o sentință de condamnare în privința lui Panaguța Al., găsimdu-l vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, după semnele calificative: *dobândirea ilicită a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari.*

Cercetând declarațiile martorilor audiați atât în instanța de fond cât și în instanța de apel, precum și înscrisurile anexate la materialele cauzei penale, s-a ajuns la concluzia că, Panaguța Al. acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, urmează a fi achitat pe motivul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.

Totodată, instanța de apel a consemnat că declarațiile inculpatului Panaguța Al., le consideră corespunzătoare adevărului, deoarece pe parcursul întregului proces penal, atât la urmărirea penală, cât și în ședințele instanței de fond și celei de apel dânsul a dat declarații consecvente, concludente, iar pe parcursul judecării cauzei n-au fost aduse careva probe, care ar corobora între ele și ar demonstra că inculpatul Panaguța Al. a comis fapta incriminată prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Prin urmare, acuzatorul de stat nu a adus probe incontestabile care în ansamblu ar dovedi că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal. Versiunea inculpatului nu este combătută prin probele prezentate de partea învinuirii, totodată sentința nu cuprinde descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru condamnarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care se resping probele aduse în sprijinul acuzării.

La caz, cu certitudine s-a constatat că, între inculpat și partea vătămată există relații litigioase de natură juridică civilă și faptul, că inculpatul nu recunoaște învinuirea adusă și faptul că a fost în imposibilitate de a întoarce la timp o parte din sumele de bani

împrumutate nu poate servi temei pentru a fi acuzat în dobândirea ilicită a sumelor bănești pretinse de partea vătămată, prin înșelăciune și abuz de încredere, în proporții deosebit de mari. Caracterul civil al acestor pretenții a fost stabilit în speță, iar acuzarea nu a prezentat probe, ce ar confirma natura juridică penală a relațiilor stabilite între inculpat și partea vătămată.

Mai mult ca atât, potrivit declarațiilor părții vătămate și martorilor audiați, partea vătămată i-a acordat aceste sume cu titlu de împrumut, având scopul de a obține anumite dividende și profit, adică între părți există relații civile.

Probele prezentate de către acuzare se exprimă sub forma unor situații de fapt prin care se subînțelege o altă împrejurare, care la rândul său, nu dovedește direct vinovăția inculpatului și nici nu se coroborează cu alte probe din care ar rezulta participarea acestuia la săvârșirea faptei imputate, astfel învinuirea inculpatului este întemeiată pe presupuneri, iar probarea învinuirii provoacă dubii cu privire la vinovăția inculpatului în săvârșirea faptei imputate.

Martorii nominalizați au făcut declarații, ce nu conțin circumstanțe de constatare asupra inculpatului privind săvârșirea faptei incriminate.

De asemenea, instanța de apel a reținut că, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul încă la momentul intrării în stăpânire a acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Or, din probatoriu prezentat nu este dovedit faptul că inculpatul Panaguța Al. a urmărit scopul de a însuși banii împrumutați, dimpotrivă a fost constatat că acesta a încercat și chiar a întors anumite sume de bani.

Potrivit declarațiilor părții vătămate Lazăr Ig., acestuia: „ ... *i-au fost restituite sumele de 1500 euro, 10000 lei de către inculpat, și suma de 1500 lei de către tatăl inculpatului. Panaguța Al. i-a propus un subsol, dar nu au ajuns la o înțelegere ...* ”

Mai mult ca atât, a data de 09.11.2017 de către Panaguța Al. a fost transferat în beneficiul lui Lazăr Ig. suma de 182880 lei (f.d. 197-198, vol. III).

Adică, în scopul restituirii sumelor împrumutate, Panaguța Al. a încercat să găsească diferite modalități, propunându-i lui Lazăr Ig. diferite bunuri imobile, în același timp, fiind sincer cu el, referitor la necesitatea perfectării actelor.

Instanța de apel a reținut ca plauzibile argumentele avocatului inculpatului potrivit căroră, Panaguța Al. a încercat să stingă datoriile prin transmiterea unor bunuri în proprietatea lui Lazăr Ig., după ce a luat împrumuturile și nu l-a înșelat pe Lazăr Ig. cu referire la statutul acestor bunuri. Acest fapt l-a recunoscut și Lazăr Ig., dar și soția acestuia Lazăr M. Nu s-a putut stinge datoria prin transmiterea în proprietate către Lazăr Ig. a acestor imobile pe motive independente de voința lui Panaguța Al.. Astfel, în cazul subsolului din mun. Chișinău nu s-a putut ajunge la o înțelegere cu celălalt proprietar al subsolului, iar cu referire la terenul din sat. Cojușna, Lazăr Ig. nu a acceptat prețul propus de Panaguța Al., în afară de sumele transmise de către Panaguța Al. lui Lazăr Ig. cu titlu de dobândă până în luna aprilie 2010, acesta i-a mai transmis și alte sume de bani, de 1250 euro, de 10.000 lei până la depunerea plângerii la poliție.

Nu a fost reținut argumentul părții vătămate precum că, din data de 06 aprilie 2009 automobilul inculpatului era gajat ÎM OMF „Microinvest” SRL, dar cu toate acestea Panaguța Al. 1-a gajat și părții vătămate, la data de 20 octombrie 2009 și ulterior 1-a înstrăinat altei persoane. Despre faptul că automobilul era gajat nu a cunoscut nici el și nici Șamardin S., deoarece Panaguța Al. a ascuns faptul dat, or, se constată că, Panaguța Al. a întocmit o procură generală pe numele lui Lazăr Ig. a automobilului de model „BMW 325 CI” cu n/î „XXXXX”, acest automobil aparținând cu drept de proprietate lui Panaguța Al.

Ar fi fost vorba de înșelăciune din partea lui Panaguța Al. dacă ar fi instituit gaj pe un bun ce nu-i aparține, însă, gaj nu a fost instituit, automobilul era proprietatea lui la data de 28.10.2009, Lazăr Ig. nu a manifestat niciun interes față de acest automobil. În același timp, Lazăr Ig. nu s-a arătat interesat de destinul automobilului decât doar când a depus plângere la organele de drept, or, până atunci el se întâlnea cu Panaguța Al. și vedea că acesta nu mai folosește automobilul de model BMW 325 CI cu n/î ST QO 005, dar alte automobile.

La fel, instanța de apel a reiterat că, intenția inculpatului ar putea fi demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei care-și asuma angajamentul la momentul încheierii tranzacției lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii necesare onorării angajamentului. Însă, la momentul împrumutului inculpatul Panaguța Al. avea o stare financiară bună. Până a lua primul împrumut, adică până la data de 28.10.2009, Panaguța Al., avea dat în locațiune microbuzul de model Mercedes 312D la SRL „Taxi Service”, prin contractul de locațiune a unității de transport din 01.11.2008, având un venit stabil (f.d. 221-223, Vol I).

Din circumstanțele stabilite, instanța a constatat că relațiile între partea vătămată Lazăr Ig. și inculpatul Panaguța Al. poartă un caracter civil, totodată depășind limitele unui împrumut obișnuit dintre două persoane fizice, deplasându-se în sfera activității comerciale de creditare, cu scopul obținerii unor venituri din această activitate, însă fără respectarea rigorilor legislației aplicabile față de asemenea activitate, precum înregistrarea corespunzătoare a subiectului activității, perfectarea juridică a relațiilor, corelarea dobânzii cu rata de refinanțarea a Băncii Naționale, etc.

Pretențiile financiare a părții vătămate față de inculpat nu se limitează doar la suma banilor împrumutați, deoarece includ sume ce ar reprezenta câștigul părții vătămate din alocarea mijloacelor bănești împrumutate inculpatului și recipise care sunt lovite de nulitate fiind acoperite de alte recipise întocmite ulterior, încât în acuzarea înaintată inculpatului Panaguța Al. este nejustificat indicată suma prejudiciului cauzat părții vătămate Lazăr Ig. în mărime de 35300 euro, cu toate că mărimea totală a mijloacelor bănești împrumutați de inculpat de la partea vătămată a fost în mărime de 5000 euro și 6500 euro.

Cu privire la acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Lazăr Ig., instanța de apel a menționat că, potrivit prevederilor art. 387 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul când se dă o sentință de achitare, instanța nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă

inculpatul a fost achitat pentru că nu sânt întrunite elementele infracțiunii sau există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, prevăzute în art. 35 al Codului penal, astfel având în vedere prevederile legale menționate supra instanța de apel lasă fără examinare acțiunea civilă.

6. Nefiind de acord cu soluția adoptată prin decizia instanței de apel, procurorul și avocatul Mațco A., care acționează în numele părții vătămate Lazăr Ig., au declarat cereri de recurs ordinar.

6.1. Procurorul solicită casarea deciziei instanței de apel și menținerea sentinței de condamnare în privința lui Panaguța Al.

Recurentul invocă că instanța de apel, a dat o apreciere greșită probelor, derogând de la prevederile art. 101 Cod de procedură penală și punând accentul doar pe declarațiile inculpatului, care nu coroborează cu celelalte probe din dosar, astfel instanța de apel incorect a concluzionat asupra achitării acestuia.

În sensul prevederii de la art.190 Cod penal, prin „abuz de încredere” se înțelege exploatarea de către făptuitor a raporturilor de încredere care s-au stabilit între el și victimă. De regulă, raporturile de încredere decurg din încheierea unor convenții de drept civil (mandat, depozit, asigurare, comision, administrare fiduciară etc.) sau din alte fapte juridice. În alte cazuri, aceste raporturi se creează pe fondul atitudinii de colegialitate, prietenie, afecțiune între făptuitor și victimă, atitudine care, de multe ori, este artificial creată și susținută, timp îndelungat, prin eforturile făptuitorului.

Procurorul menționează că, infracțiunea specificată la art.190 Cod penal este o infracțiune materială. Ea se consideră consumată din momentul în care făptuitorul obține posibilitatea reală de a se folosi sau a dispune de bunurile altuia la propria sa dorință. Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.190 Cod penal se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. De asemenea, la calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special - a scopului de cupiditate.

Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată conform art.190 Cod penal, doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat.

Temeiul aplicării răspunderii potrivit art.190 Cod penal apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile. Atunci când este vorba de două subiecte ale unui raport juridic, trebuie verificată înainte de toate ipoteza egalității lor în drepturi. Și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale.

Prin urmare, cele mai sus invocate, dovedesc în deplină măsură că inculpatul Panaguța Al. a săvârșit fapta care îi este imputată, conform calificării efectuate în baza actului de învinuire.

În aceeași ordine de idei, analizând situația cercetată pe caz, în coraport cu acțiunile incriminate lui Panaguța Al., partea acuzării consideră că urmează de ținut cont de recomandările expuse în punctul 15 al Hotărârii Plenului CSJ din 28.06.2004, nr. 23 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor” conform

căroră este necesar ca instanțele judecătorești să ia în considerație că în cazul escrocheriei (art. 190 CP) victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere.

Continuând logica celor mai sus expuse, acuzarea consideră că instanța de apel la aprecierea faptei săvârșite de către Panaguța Al. a omis din vedere:

- faptul că inculpatul a împrumutat suma de 6500 euro pentru a acoperi o datorie mai veche, adică a avut intenția de a-și achita o datorie din contul părții vătămate;

- faptul că inculpatul a însușit prin acel împrumut sume mari de bani de mai multe ori, inclusiv și cu scopul de a fi investiți în afacerea sa;

- faptul că prin recipisele semnate, inculpatul voala acțiunile sale și le imprima o legalitate și încredere a părții vătămate;

- faptul că chiar de la momentul intrării în posesia banilor, inculpatul nu avea posibilitatea a restitui aceste sume de bani, acest fapt fiind conștientizat de către el, contrar căruia a acționat în mod intenționat și a continuat a prelua noi sume mari de bani sub pretextul acelor împrumuturi invocate;

- faptul că de la bun început, activitatea economică a inculpatului nu era aducătoare de venit, ceea ce făcea dificilă restituirea sumelor preluate;

- faptul că inculpatul prelua noi sume de bani pînă la expirarea perioadei de scadență a celor anterior luate.

Prin urmare, analizând cronologia acțiunilor lui Panaguța Al., acuzarea consideră că ultimul, anume prin preluarea unor datorii la sume mai mici și prin asigurarea părții vătămate referitor la rambursarea sumelor împrumutate cu acel autoturism a și intrat în încrederea lui Lazăr Ig., ca ulterior, să abuzeze de aceasta și să preia sume mai mari, pe care de la bun început nu intenționa să le ramburseze.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6.2. Avocatul Mațco A. solicită casarea parțială a sentinței, în latura stabilirii pedepsei și casarea integrală a deciziei instanței de apel, prin care inculpatul a fost achitat, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit căreia Panaguța Al. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu stabilirea pedepsei la limita maximă prevăzută de sancțiunea articolului dat.

Totodată, se solicită admiterea integrală a acțiunii civile, cu stabilirea încasării din contul inculpatului a sumei de 54735,73 euro.

În motivarea cerințelor sale, apărătorul menționează că, sentința este neîntemeiată în partea stabilirii pedepsei în privința inculpatului în quantum de 8 ani, pedeapsa aplicată fiind prea blândă, iar instanța de apel în mod ilegal și neîntemeiat a invocat că în cadrul examinării în fond a cauzei penale, instanța de fond a analizat unilateral cumulul de probe și eronat a adoptat sentința de condamnare a inculpatului Panaguța Al.

De asemenea, în opinia recurentului instanța de apel greșit a conchis că litigiul apărut între Panaguța Al. și Lazăr Ig. poartă un caracter juridico-civil și faptul, întrucît inculpatul nu recunoaște învinuirea adusă și a fost în imposibilitate de a întoarce la timp o parte din sumele de bani împrumutate nu poate servi temei pentru a fi acuzat în

dobândirea ilicită a sumelor bănești pretinse de partea vătămată, prin înșelăciune și abuz de încredere, în proporții deosebit de mari.

Fiind studiate motivele și circumstanțele reținute de instanța de apel se constată că în mod unilateral, subiectiv, neîntemeiat și selectiv au fost apreciate probele administrate în cauza penală vizată. Făcând niște concluzii eronate asupra conținutului unor probe care nu corespunde realității, apreciindu-le unilateral și doar în favoarea susținerii poziției inculpatului care a făcut declarații contradictorii în instanța de apel, fără a fi verificate în mod obiectiv și coroborate cu cumulusul de probe ale acuzații prezentate și cercetate în ședința de judecată. Denaturându-se astfel, adevărul obiectiv pe caz și ca consecință persoana vinovată fiind liberată de pedeapsa penală.

Pe lângă cele expuse, instanța de apel a constatat că totuși inculpatul Panaguța Al. a primit de la Lazăr Ig. sume de bani în baza recipiselor scrise, constatând greșit că situația inculpatului la acel moment era favorabilă.

Instanța de apel nu a supus nici unei critici declarațiile date de martorii: Iachim P., Certan A., Șamardin S., Erhan S., Lazăr M. - prin care se demonstrează cu certitudine vinovăția inculpatului, care prin abuz de încredere și înșelăciune a obținut mijloace financiare de la partea Lazăr Ig. și din acel moment știa cu bună știință și a prevăzut consecințele că nu va avea posibilitate reală să întoarcă părții civile toți banii primiți, dar totuși din start, în mod conștient a admis survenirea consecințelor faptelor sale infracționale.

Mai mult ca atât, nici partea apărării și nici instanța de apel nu se referă la *hotărârile irevocabile* a instanței de judecată pronunțate în pricinile civile intentate și examinate anterior la cererea de chemare în judecată înaintate de compania de micro-finanțare către inculpatul Panaguța Al. privind încasarea datoriei și trecerea în posesia reclamantului a mijloacelor de transport puse în gaj.

Fiind analizată textual partea descriptivă a deciziei Curții de Apel Chișinău din 10.11.2017 aceste probe nici nu sunt descrise de parcă nu ar fi existat și nu ar fi anexate la materialele dosarului pentru a li se da o apreciere în cumul cu alte probe.

Urmează de menționat că, inculpatul deja pînă la data de 28.10.2009 (când a primit pentru prima dată de la Lazăr Ig. suma de 6500 Euro) avea luat cu împrumut de la ÎM OMF „Microinvest” SRL suma de 11 300 Euro cu o dobîndă de 23,5 % anual, fiind încheiat Contractul de împrumut cu destinație specială cu dobîndă CAS-110.08 din 26 noiembrie 2008.

Ulterior la 06.04.2009, pentru acoperirea datoriilor restante față de IM OMF „Microinvest” SRL în baza contractului mai sus menționat, Panaguța Al. a mai încheiat încă două Contracte de gaj după cum urmează: contractul de gaj nr. CAS 110.08.G2 din 06.04.2009 încheiat între ÎM OMF „Microinvest” SRL în care a fost gajat automobilul de model „BMW 325” cu numere de înmatriculare „XXXXXX” și contractul de gaj nr. CAS 110.08.G4 din 23.09.2010 încheiat între ÎM OMF „Microinvest” SRL în care a fost gajat autobuzul de model „Mercedes 313 CDI” cu n/î CON 194.

Cu referire la automobilul de model „BMW 325” cu n/î XXXXXX se constată cu certitudine că ÎM OMF „Microinvest” SRL era în imposibilitate de intra în posesia

gajului deoarece Panaguța Al. a transmis acest automobil în scopul stingerii alte datorii avute față de Șamardin S.

Respectiv, inculpatul la data de 28.10.2009 când a primit prin înșelăciune și abuz de încredere de la partea civilă, Lazăr Ig. prima sumă în mărime de 6500 Euro pentru care a garantat că în caz de neexecutare în termen (pînă la data de 28.03.2010) a sumei primite, îi v-a transmite automobilul său de model BMW-325, cu numerele de înmatriculare XXXXX, eliberîndu-i în acest sens o procură generală cu drept de vînzare, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat și nici nu a avut posibilitate reală, fiind deja plin de datorii: față de 3 persoane fizice și față de ÎM OMF „Microinvest” SRL. Fapt confirmat chiar de inculpat prin declarațiile sale date în fața instanței de apel care a confirmat că pînă a primi bani de la partea vătămată, Lazăr Ig., el deja avea împrumutate doar de la alte două persoane suma totală de 11 000 Euro pe care le-a întors-o anume din banii primiți de la Lazăr Ig., fapt confirmat prin scrierea recipisei în sumă de 6500 Euro din 28.10.2009.

Este relevantă speței date explicația făcută în pct. 15 a Hotărîrii Explicative a Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 „*Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor*”, potrivit căreia este necesar ca instanțele judecătorești să ia în considerație că în cazul escrocheriei (art.190 CP) victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere. Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, *încă la momentul intrării în stăpînire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.*

Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: *situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; achitarea veniturilor către primii deponenți din contul banilor depuși de deponenții ulteriori; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc.*

Anume din circumstanțele de mai sus și în baza probelor administrate și anexate la cauza penală, considerăm că vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal este demonstrată în mod obiectiv și prin probe directe, pentru care merită să i se aplice o pedeapsă penală în limita maximă prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal cu admiterea integrală a acțiunii civile.

În continuare, recurentul evidențiază faptul că instanța de apel, a denatura conținutul unor probe, care în consecință a fost puse la baza soluției pronunțate și au dus la denaturarea adevărului obiectiv și achitării ilegale, după cum urmează:

- declarațiile inculpatului privitor la venitul său lunar obținut din contractul de locațiune datat cu 01.11.2008, au fost denaturate, deoarece instanța a indicat că venitul acestuia era de 10000 mii lei lunar, însă potrivit contractului, Panaguța Al. din suma de

10000 lei urma să-i fie reținut 10 la sută pentru achitarea în bugetul de stat, ca impozit pe venit reținut la cursa de plată, adică acesta avea un venit de doar 9000 lei și nicidecum de 10000 lei cum a invocat ultimul.

- Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău nici nu a analizat probele dosarului și s-a bazat doar pe declarațiile subiective și nefondate ale lui Panaguța Al. indicând în decizia sa precum că *„potrivit declarațiilor părții vătămate, partea vătămată i-a acordat aceste sume cu titlu de împrumut, având scopul de a obține anumite dividende și profit”*, pe când partea vătămată în ședința de judecată astfel de declarații nu a dat și nici nu se regăsesc în dosar.

- instanța de apel a consemnat precum că martorul, Lazăr M. prin declarațiile sale a confirmat faptul *„că partea vătămată Lazăr Ig. acorda sume de bani cu titlu de împrumut, cu obținerea de dividende”*, ceea ce nu corespunde declarațiile originale date de martorul nominalizat.

- la fel, eronat s-a invocat faptul precum că *„potrivit declarațiilor părții vătămate Lazăr Ig. care a relatat că: „... i-au fost restituite sumele de 1500 euro, 10000 lei de către inculpat, și suma de 1500 lei de către tatăl inculpatului”*, pe când în declarațiile părții vătămate nu se regăsește faptul că ar fi declarat precum că i-au fost restituită suma de 1500 lei de către tatăl inculpatului.

Totodată, recurentul atrage atenția că Colegiu penal al Curții de Apel Chișinău din start s-a dovedit a fi o instanță imparțială, a încălcat procedura de judecare și nu a luat în considerație și nici nu a pus în discuție cererea părții vătămate privind aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii civile depuse în cadrul ședinței de judecată din data de 14 februarie 2017. Potrivit prevederilor art. 62 alin. (1) CPP, *partea civilă, în scopul susținerii cererii sale dispune de dreptul să înainteze cereri, în special pentru asigurarea acțiunii civile pornite*. Potrivit art. 220 alin.(1) și (2) CPP, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod. Normele procedurii civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementari. Potrivit art. 388 al. (1) CPC, în caz de admitere a acțiunii civile, instanța de judecată poate dispune, înainte ca sentința să fi devenit definitivă, să fie luate măsuri pentru asigurarea acestei acțiuni dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior. Astfel, potrivit normelor descrise mai sus, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, urma să examineze cererea privind aplicarea măsurilor de asigurare indicate, în conformitate cu prevederile art. 174 alin. (1) CPC, care clar prevede că, judecătorul sau instanța dispune în aceeași zi aplicarea sau neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, fapt ce nu a fost făcut nici pînă în prezent.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală.

7. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, pentru următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Or, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

În drept, soluția instanței de recurs se fundamentează pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, când eroarea admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

În această ordine de idei, urmând a fi evidențiate și prevederile art. 414 Cod de procedură penală, în care se stipulează asupra căror chestiuni de fapt și de drept urmează să se expună instanța, la etapa judecării cauzei în procedura de apel.

În particular, la chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corecte au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Reieșind din cererile de recurs declarate de procuror și avocatul Mațco A. în numele părții vătămate Lazăr Ig., se constată că criticele acestora, în esență, se referă la faptul că instanța de apel a adoptat soluția de achitare a inculpatului învinuit de comiterea infracțiunii de escrocherie, cu admiterea mai multor încălcări atât de drept material, cât și procesual, particularizate în aprecierea vădit greșită despre existența raporturilor de natură juridico-civile dintre inculpat și partea vătămată, aprecierea unilaterală a probelor, denaturarea conținutului unor declarații date de martori, formularea unor concluzii nefondate, prin aceasta, *inter alia*, fiind încălcată obligația instanței de motivare a hotărârii judecătorești, care face parte din setul garanțiilor subsecvente procesului echitabil.

Totodată, recurenții optează pentru constatarea vinovăției inculpatului Panaguța Al. de comiterea infracțiunii de escrocherie în proporții deosebit de mari, menținând în acest sens că statuările din sentință sun corecte.

Verificând criticele expuse de titularii cererilor de recurs, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit constată că acestea sunt întemeiate, iar instanța judecând apelurile nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptând o soluție pripită în partea achitării inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, prin ce a admis eroarea de drept prescrisă de pct. 6) din art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

Pentru a statua asupra acestei concluzii, Colegiul a rezultat din următoarele raționamente.

Într-un prim aspect, se evidențiază că, principala problemă adusă în discuție pe orice cauză penală se referă la vinovăția sau nevinovăția persoanei deferite judecății în raport cu faptele infracționale imputate acesteia prin rechizitoriu. Prin urmare, atunci când unei persoane i se reproșează săvârșirea unei fapte penale și i se aduce o acuzație în acest sens, aceasta trebuie să fie bazată pe probe pertinente, veridice și concludente, care ar dovedi, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost comisă anume de inculpat. Pentru a conchide asupra celor expuse, probatoriu administrat în cauză urmează a fi apreciat după intima convingere a judecătorului, care trebuie să se bazeze pe prevederile legii procesual-penale și pe analiza coroborată a tuturor probelor sub toate aspectele, complet și obiectiv.

Efectuând o analiză textuală a părții motivante a deciziei instanței de apel se impune conchiderea că aceasta nu cuprinde relevarea considerentelor și temeiurilor legale asupra concluziilor formate în rezultatul verificării sentinței contestate de apelanți, în raport cu motivele invocate de părți și circumstanțele reale ale acestei cauze.

Or, în speță, este necesar ca în mod judicios, cu o argumentare temeinică și suficientă, să fie rezolvate problemele de drept apărute în cadrul judecării, cu excluderea contradicțiilor și incertitudinilor existente, având în vedere că, lipsa unei motivări corespunzătoare dintr-o hotărâre judecătorească afectează grav echitatea acestei proceduri.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează că instanța de apel a trecut cu vederea alegațiile expuse de partea vătămată, privitor la chestiunile care trebuiau să fie verificate în cadrul ședințelor de judecată desfășurate. Prin aceasta este evident că, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, formulând niște concluzii de ordin general din doctrina penală pe care le-a pus la baza achitării inculpatului, dar care totuși nu au suport probator și nu rezultă din actele acestui dosar.

Reieșind din alegațiile avansate de recurenți în cererile de recurs, se constată că, în mare parte, obiecțiile acestora țin de constatarea instanței de apel vizavi de natura relațiilor existente între inculpat și partea vătămată, care au la bază mai multe recipise, prin care Panaguța Al. a împrumutat de la Lazăr Ig. sume impunătoare de bani, obligându-se să le întoarcă în termeni restrânși, însă până la urmă a eșuat să-și onoreze angajamentele asumate.

Instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei a consemnat că: „*Cu certitudine se constată că între inculpat și partea vătămată există relații litigioase de natură civilă și faptul că inculpatul nu recunoaște învinuirea adusă și faptul că a fost în imposibilitate de a întoarce la timp o parte din sumele de bani împrumutate nu poate servi temei pentru a fi acuzat de dobândirea ilicită a sumelor bănești pretinse de partea vătămată, prin înșelăciune și abuz de încredere, în proporții deosebit de mari. Caracterul civil al acestor pretenții a fost stabilit în speță, iar acuzarea nu a prezentat probe, care ar confirma natura juridică penală a relațiilor stabilite între inculpat și partea vătămată.*”

Mai mult ca atât, potrivit declarațiilor părții vătămate și martorilor audiați, partea vătămată i-a acordat aceste sume cu titlu de împrumut, avînd scopul de a obține anumite dividende și profit, adică între părți există relații civile.”

Din economia textului redat supra, se desprind următoarele concluzii: instanța de apel a statuat că, o dată ce partea vătămată urmărea obținerea unui oarecare profit din împrumutul acordat inculpatului, atunci natura relațiilor stabilite între părți nu poate fi nicidecum atribuită la cea penală, iar în susținerea acestei ipoteze, s-a mai evidențiat că procurorul, prin probele administrate, nu a răsturnat această versiune.

Constatările la care a ajuns instanța de apel, vin în contradicție cu interpretările legale și cele doctrinare în materia analizării infracțiunii de escrocherie, avînd în vedere că aspectul ce ține de scopul urmărit de partea vătămată la acordarea împrumutului inculpatului, nu prezintă relevanță la calificarea acțiunilor ulterior imputabile ultimului, care nu și-a executat angajamentului asumat, cu rea-credință. Or, la calificare faptei, drept infracțiune de escrocherie prezintă interes doar scopul avut de inculpat, și nicidecum cel urmărit de partea vătămată.

Pe de altă parte, cu privire la constatarea despre insuficiența probelor, se relevă că, la o concluzie diametral opusă față de cea a instanței de apel, a ajuns prima instanță, care a considerat că totuși probele acumulate la etapa urmăririi penale de către procuror și cercetate de instanță sunt suficiente pentru a-l incrimina pe inculpat de comiterea infracțiunii de escrocherie, însă nu și-a motivat suficient sentința adoptată.

Așadar, pentru justa soluționare a acestei cauze, Colegiul consideră imperios de a evidenția linia de demarcație dintre infracțiunea de escrocherie și încălcarea normelor de drept civil.

În acest sens, se pornește de la dispoziția art. 190 Cod penal, potrivit căreia se consideră escrocherie faptele de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere.

Prin *dobândire ilicită a bunurilor* se prezumă un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține (pentru sine sau pentru altul) transmiterea voită în proprietate, posesiune, a bunului mobil sau imobil, a altor valori străine sau dreptului asupra acestora.

De aici rezultă, că limita între acord civil și o componentă de infracțiune este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin înșelăciune și abuz de încredere.

Prin *înșelăciune* se înțeleg acțiunile făptuitorului de a duce în eroare, de a amăgi proprietarul prin prezentarea ca adevărate a unor fapte, evenimente sau prezentarea ca mincinoase a unor fapte, evenimente, dar care corespund adevărului sau prin tănuirea (necomunicarea) unor împrejurări care făptuitorul era obligat să le comunice. Or, înșelăciunea întrunește variante (metode), procedee și tehnici de operare ale făptuitorului cum ar fi: denaturarea informațiilor despre sine, despre apartenența de organizație și posibilitățile financiare; dezinformarea victimei cu privire la marfă, etc.; ascunderea unor informații, fapte, împrejurări obligatorii a fi comunicate victimei ș.a..

Prin *abuz de încredere* făptuitorul folosește, în scop de a obține un bun material (bani), relațiile de încredere, de bunăvoință, de sinceritate, de siguranță a proprietarului ori a altei persoane cu drept de a dispune de bunuri. Încrederea poate fi rezultatul diferitor circumstanțe, împrejurări în legătură cu serviciul făptuitorului, de rudenie ori de prietenie cu partea vătămată. Încrederea mai poate rezulta și din relațiile contractuale a proprietarului cu făptuitorul.

Abuzul de încredere are la bază relațiile interpersonale stabilite între făptuitor și victimă, care la rândul lor au ca suport relații de prietenie, de serviciu, de afaceri etc. care, cunoscând o anumită evoluție și având amprenta încrederii, sunt exploatate cu rea-voință de potențialul escroc la realizarea rezoluției infracționale.

Prin oricare dintre cele două modalități - înșelăciunea sau abuzul de încredere, care în realitate se pot suprapune, făptuitorul induce victima în eroare, îi creează o falsă reprezentare a realității, indiferent de mijloacele utilizate, pentru a realiza transmiterea voită, sub incidența sa ori a altei persoane, a bunului sau dreptului asupra lui, ce aparține celui supus manoperelor frauduloase.

Totuși, pentru delimitarea infracțiunii de escrocherie de un litigiu civil, urmează să se țină seama de statuările doctrinare și jurisprudențiale în această materie. Astfel, la delimitarea nominalizată trebuie de luat în considerare că temeiul aplicării răspunderii în baza art. 190 Cod penal, apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile.

Or, după cum am evidențiat în contextul de mai sus, sub incidența legii penale intră doar acele încălcări care demonstrează rea-voință și fraudă din partea făptuitorului. Nu se supune îndoielii faptul că atunci când făptuitorul își arogă funcții și calități pe care în realitate nu le are sau își asumă responsabilități financiare pe care nu intenționează să le execute, ducând victima în eroare, precum a făcut și Panaguța Al., își demonstrează rea-voința în raport cu aceasta. Mai mult ca atât că, pentru calificarea faptei în baza art. 190 Cod penal, nu au importanță metodele sub care se prezintă înșelăciunea vizavi de victimă.

Alăturat celor expuse, se face referire și la pct. 15 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, unde s-a specificat că: „*Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.*”

Alături de alte circumstanțe, intenția este demonstrată prin: situația financiară extrem de neprielnică a persoanei, care-și asumă angajamentul, la momentul încheierii tranzacției; lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat; lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului; achitarea veniturilor către primii deponenți din contul banilor depuși de deponenții ulteriori; prezentarea, la încheierea tranzacției, a unor documente false; încheierea tranzacției în numele unei persoane juridice inexistente sau înregistrate pe numele unei persoane de care se folosește o altă persoană pentru a-și atinge interesele etc.”

Pe de altă parte, fiind consecvenți cu cele deja expuse, menținem poziția că, corect prin art. 1 din Protocolul nr. 4 la CEDO se menționează că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală. Totuși aplicabilitatea acestui articol din Protocol decade în cazul manifestării de către inculpat a relei voințe și a înșelăciunii părții vătămate la momentul încheierii relațiilor contractuale. Deci, art. 1 este limitat în aplicarea sa, de sintagma „*pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație*”. Astfel, din conținutul acestei norme se desprinde că, se interzice aplicarea pedepsei cu închisoarea, pentru neachitarea datoriilor, doar în cazul în care datoriile reies dintr-o obligație contractuală, adică incidența legii penale nu este interzisă dacă există alți factori care condiționează neonorarea obligațiilor contractuale.

Dacă debitorul acționează într-un mod fraudulos sau premeditat, articolul 1 nu interzice punerea sa sub detenție din aceste motive, chiar dacă ulterior se stabilește că debitorul se afla în imposibilitatea de a-și onora datoria.

Așadar, potrivit celor avute în vedere de CtEDO în jurisprudența sa în materia dată, în cazul în care o persoană este deținută la cererea creditorului pentru neonorarea obligațiilor sale contractuale, din rea-voință, într-un mod fraudulos sau premeditat, art. 1 din Protocolul nr. 4 nu va fi incident.

Pe cale de consecință, un alt aspect, considerat extrem de important de Colegiul penal lărgit, ce ține de delimitarea infracțiunii de escrocherie și încălcarea normelor de drept civil, se referă la: *atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor; și/sau prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.*

În acest context, se poate cu certitudine de afirmat, retrospectiv, că inculpatul chiar de la solicitarea primului împrumut de la partea vătămată, avea o stare financiară precară, și nicidecum benefică, după cum a statuat instanța de apel. Or, în obligațiile acestuia deja se conțineau datorii impunătoare față de alte persoane fizice și compania de micro-finanțare.

De altfel, anume comportamentul inculpatului și atitudinea acestuia față de executarea obligațiilor financiare asumate față de partea vătămată, prezintă relevanță pentru justa soluționare a acestei cauze, iar instanța de apel a eșuat să facă o analiză minuțioasă, prin prisma probelor din dosar, a acestui aspect. La caz, anume prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele, la momentul acordării împrumuturilor și survenirea imposibilității ulterioare a executării acestui

angajament, sunt elementele cheie, asupra cărora trebuie să se expună instanța de apel, la rejudecarea acestei cauze.

De asemenea, este notabil faptul că, un alt moment important asupra căruia instanța de apel, rejudecând cauza, urmează să se expună ține de analizarea faptului că, pe de o parte, se susține că inculpatul ar fi încercat în diverse moduri de a-și onora obligațiile pecuniare față de partea vătămată, mai mult ca atât, chiar la 09.11.2017 i-a transferat lui Lazăr Ig. suma de 182.880 lei, din contul datoriei, dar pe de altă parte, actele cauzei confirmă că bunurile propuse părții vătămate Lazăr Ig. în vederea acoperirii parțiale a sumei datorate de către inculpat, într-un final nu au fost transmise acestuia, din diverse motive imputabile lui Panaguța Al., mai mult că nici terenul, nici încăperea din subsol, nu-i aparțineau inculpatului cu drept de proprietate.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel a trasat o concluzie pripită privind achitarea inculpatului, fără a efectua o verificare multilaterală și obiectivă a probelor prezentate de partea acuzării în sprijinul învinuirii și circumstanțelor de fapt ale cauzei.

Totodată, se apreciază că, în speță, instanța de apel și-a motivat insuficient decizia pronunțată și aceasta nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar argumentele recurențelor referitor la faptul că instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare tuturor probelor administrate în cauză, înlăturând divergențele existente prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, și-au găsit confirmarea. În hotărârea recurată se observă că, instanța de apel a dat prioritate declarațiilor făcute de inculpat, în acest sens menționând că acestea corespund adevărului întrucât pe parcursul întregului proces penal, atât la etapa urmăririi penale, cât și în instanța de fond, acestea au fost consecvente, concludente, pertinente și veridice. Cu toate acestea, Panaguța Al. la etapa urmăririi penale a refuzat să facă declarații, ceea ce se confirmă din actele cauzei.

O atenție aparte, în cazul dat, trebuie acordată momentului după primirea banilor de la partea vătămată Lazar Ig. raportat la acțiunile întreprinse de inculpat, întrucât Colegiul consideră că instanța de apel nu a elucidat cu suficientă prudență mai multe circumstanțe importate pentru justa soluționare a acestei cauze.

Nu în ultimul rând, a atras atenția instanței de recurs și statuările divergente făcute de instanța de apel vizavi de cele declarate de martorii audiați în cadrul ședinței de judecată, despre care fapt semnalează și apărătorul părții vătămate Mațco A., respectiv, odată cu rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să analizeze cu rigurozitate cele expuse atât de părți, cât și de martori despre circumstanțele în care au fost luate cu împrumut mijloacele bănești de la partea vătămată de către inculpat.

Față de cele ce preced, se impune concluzia că instanța de apel, judecând cauza, a analizat superficial circumstanțele de fapt și de drept ale acesteia și nu a pătruns în esență, formulând niște concluzii contradictorii, generale și neîntemeiate cu privire la stabilirea nevinovăției inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În atare circumstanțe, Colegiul penal lărgit statuează că, erorile admise nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelurile cu încălcarea prevederilor legii penale și procesual-penale. Încălcările punctate

în prezenta decizie determină incontestabil Colegiul penal lărgit să concluzioneze asupra necesității de a casa total decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

În subsidiar, Colegiul penal lărgit ține să evidențieze că, la rejudecarea cauzei de către instanța de apel, aceasta urmează să verifice minuțios și toate criticele expuse de recurenți în cererile de recurs.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Cătălin Scutelnic și de către avocatul Andrei Mațco în numele părții vătămate, Igor Lazăr, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2017, în cauza penală în privința lui Panaguța Alexandru și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 22 mai 2018.

Președinte

GORDILĂ Nicolae

Judecător

CATAN Liliana

Judecător

COVALENCO Elena

Judecător

DIACONU Iurie

Judecător

GUZUN Ion